

Dostęp do informacji publicznej i dostęp
do informacji o środowisku i jego ochro-
nie

I. INFORMACJA PUBLICZNA

Czym jest informacja publiczna?

Zgodnie z ustawą z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. 2020, poz. 2176) – dalej jako „udip” jest to każda informacja o sprawach publicznych. Prawo dostępu do informacji publicznej obejmuje: uzyskanie informacji publicznej, wgląd do dokumentów urzędowych, wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów oraz uzyskanie aktualnej wiedzy w sprawach publicznych. W szczególności informacja publiczna może dotyczyć: polityki wewnętrznej i zagranicznej, podmiotów, do których można wnioskować o udostępnienie informacji i zasad ich funkcjonowania, danych publicznych, majątku publicznego.

Komu przysługuje dostęp do informacji publicznej?

Prawo dostępu do informacji publicznej przysługuje każdemu.

Kto jest zobowiązany do udostępnienia informacji publicznej?

Do udostępnienia informacji publicznej zobowiązane są:

- organy władzy publicznej – np. wójt
- organy samorządów gospodarczych - np. Rada Krajowej Izby Gospodarczej i zawodowych - np. okręgowa izba lekarska;
- podmioty reprezentujące Skarb Państwa – np. wojewoda;
- podmioty reprezentujące państwowe osoby prawne – np. Prezes Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa albo osoby prawne samorządu terytorialnego – np. zarząd przedsiębiorstwa komunalnego oraz podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego;
- podmioty reprezentujące inne państwowe jednostki organizacyjne – np. Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia albo jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego – np. dyrektor szkoły publicznej;
- podmioty reprezentujące inne osoby lub jednostki organizacyjne, które wykonują zadania publiczne lub dysponują majątkiem publicznym – np. prezes sądu;
- podmioty reprezentujące osoby prawne, w których Skarb Państwa, jednostki samorządu terytorialnego lub samorządu gospodarczego albo zawodowego mają pozycję dominującą w rozumieniu przepisów o ochronie konkurencji i konsumentów – np. zarząd przedsiębiorstwa energetycznego;

- reprezentatywne organizacje związkowe¹ i pracodawców²;
- partie polityczne.

W jaki sposób udostępnia się informację publiczną?

Dostęp do informacji publicznej realizowany jest poprzez:

- ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej;
- udostępnianie informacji na wniosek;
- wstęp na posiedzenia organów administracji publicznej;
- udostępnianie materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia;
- umieszczanie informacji publicznych w Centralnym Repozytorium Informacji Publicznych³;
- wyłożenie lub wywieszenie informacji w miejscach ogólnie dostępnych lub zainstalowanie w tych miejscach urządzenia umożliwiającego zapoznanie się z jej treścią.

Istnieje możliwość kopiowania informacji publicznej, jej wydruku lub przesłania informacji publicznej albo przeniesienia jej na odpowiedni, powszechnie stosowany nośnik informacji.

Wniosek o udostępnienie informacji publicznej

Może dotyczyć jedynie informacji publicznej, która nie została udostępniona w Biuletynie Informacji Publicznej lub Centralnym Repozytorium. Wniosek o udzielenie informacji publicznej powinien zawierać:

- oznaczenie wnioskodawcy (imię, nazwisko/ nazwę);
- adres zamieszkania/adres siedziby;

¹ Za reprezentatywne organizacje związkowe uznaje się ogólnokrajowe związki zawodowe, ogólnokrajowe zrzeszenia (federacje) związków zawodowych i ogólnokrajowe organizacje międzyzwiązkowe (konfederacje), które zrzeszają więcej niż 300 000 członków będących pracownikami i jednocześnie działają w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności jest określony w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej.

² Za reprezentatywne uznaje się organizacje pracodawców, które zrzeszają pracodawców zatrudniających więcej niż 300 000 pracowników i jednocześnie mające zasięg ogólnokrajowy oraz działające w podmiotach gospodarki narodowej, których podstawowy rodzaj działalności określony jest w więcej niż w połowie sekcji Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), o której mowa w przepisach o statystyce publicznej.

³ Zobacz np. <https://dane.gov.pl/pl/>

- oznaczenie organu;
- wskazanie rodzaju i zakresu informacji, której udzielenia domaga się wnioskodawca;
- wskazanie sposobu i formy udostępnienia informacji;
- podpis wnioskodawcy.

Gdy informacja publiczna może być udostępniona niezwłocznie, pisemny wniosek nie jest wymagany. Dostęp do informacji publicznej powinien być zagwarantowany bez zbędnej zwłoki, nie później jednak niż w terminie 14 dni od dnia złożenia wniosku. Gdy termin ten nie może być zachowany, podmiot wyznacza nowy termin, nie dłuższy jednak niż 2 miesiące od dnia złożenia wniosku, informując o powodach opóźnienia wnioskodawcę.

Opłaty

Co do zasady, informacje publiczne są udostępniane nieodpłatnie. Jedynie w przypadku udostępnienia informacji publicznej na wniosek, gdy podmiot obowiązany do udostępnienia ma ponieść dodatkowe koszty związane z udostępnieniem informacji, może pobrać od wnioskodawcy opłatę w wysokości odpowiadającej tym kosztom. Organ ma 14 dni na powiadomienie o wysokości opłaty. Udostępnienie następuje w ciągu 14 dni od dnia powiadomienia wnioskodawcy o wysokości opłaty.

Ograniczenia

Dostęp do informacji publicznej może być ograniczony ze względu na: ochronę informacji niejawnych, ochronę innych tajemnic ustawowo chronionych, prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy⁴ (z wyłączeniem osób pełniących funkcje publiczne, gdy informacja ma związek z pełnieniem tej funkcji lub gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa).

Ograniczenia dotyczą też dostępu do informacji przetworzonej. Informacja przetworzona to taka informacja, której udostępnienie wymaga podjęcia dodatkowych czynności polegających na sięgnięciu np. do dokumentacji źródłowej. Uzyskanie tego typu informacji jest możliwe w takim zakresie, w jakim jest to szczególnie istotne dla interesu publicznego.

Odmowa udostępnienia informacji publicznej

Organ odmawia udostępnienia informacji publicznej w formie decyzji administracyjnej. Na decyzję odmowną służy odwołanie do organu wyższego stopnia, a w przypadku, gdy decyzja

⁴ Tajemnica przedsiębiorstwa to nieujawnione do publicznej wiadomości informacje techniczne, technologiczne, organizacyjne przedsiębiorstwa lub inne informacje mające wartość gospodarczą, co do których przedsiębiorca podjął niezbędne działania w celu zachowania ich poufności.

została wydana przez samorządowe kolegium odwoławcze lub ministra - wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Odwołanie organ rozpoznaje w terminie 14 dni. Od decyzji wydanej przez organ II instancji przysługuje skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego w terminie 30 dni od dnia doręczenia decyzji, z zastrzeżeniem, że przekazanie akt i odpowiedzi na skargę następuje w terminie 15 dni od dnia otrzymania skargi, a samą skargę rozpatruje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę.

Należy odróżnić sytuację, kiedy organ nie wydaje decyzji odmownej, tylko stwierdza, że objęta wnioskiem o udostępnienie informacja, nie stanowi informacji publicznej w rozumieniu udip. Wówczas, jeżeli istnieją argumenty przemawiające za stanowiskiem, że wniosek dotyczy jednak informacji publicznej, należy przyjąć, że organ zobowiązany do udzielenia informacji pozostaje w bezczynności. Po upływie 14 – sto dniowego terminu do udostępnienia informacji publicznej, możliwe jest złożenie skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego na bezczynność organu, bez uprzedniego wezwania go do usunięcia naruszenia prawa⁵.

Wstęp i nagrywanie posiedzeń organów administracji publicznej

Zgodnie z udip posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów są jawne i dostępne. Warunki te spełniają: Sejm, Senat, rady gmin, powiatów i sejmiki województw. Organy te mają obowiązek zapewnić lokalowe lub techniczne środki umożliwiające wykonywanie powyższego prawa. W miarę potrzeby z posiedzeń organów zapewnia się transmisję audiowizualną lub teleinformatyczną. Ograniczenie dostępu do posiedzeń organów z przyczyn lokalowych lub technicznych nie może prowadzić do nieuzasadnionego zapewnienia dostępu tylko wybranym podmiotom. Organy te sporządzają i udostępniają protokoły lub stenogramy swoich obrad, chyba że sporządzą i udostępnią materiały audiowizualne lub teleinformatyczne rejestrujące w pełni te obrady. Wstęp na posiedzenia powyższych organów obejmuje także prawo do nagrywania dźwięku i obrazu w trakcie tych posiedzeń i- co wynika wprost z art. 61 ust. 2 Konstytucji.

Stosowanie praktyk ograniczających dostęp do posiedzeń organów bez podstawy prawnej, w tym zwłaszcza ograniczanie jawności posiedzeń poprzez przepisy statutów jednostek samorządu terytorialnego czy regulaminów ich organów uchwałodawczych, jest niedopuszczalne.

⁵ Por. postanowienie Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 31 marca 2008 r., sygn. akt I OSK 262/08.

II. INFORMACJA O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE

Co to jest informacja o środowisku i jego ochronie?

Zgodnie z ustawą z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. 2021, poz. 247 z późn. zm.) jako informację o środowisku należy rozumieć informację dotyczącą:

1. stanu elementów środowiska, takich jak: powietrze, woda, powierzchnia ziemi, kopaliny, klimat, krajobraz i obszary naturalne, w tym bagna, obszary nadmorskie i morskie, a także rośliny, zwierzęta i grzyby oraz inne elementy różnorodności biologicznej, w tym organizmy genetycznie zmodyfikowane oraz wzajemnych oddziaływań między tymi elementami;
2. emisji, w tym odpadów promieniotwórczych, a także zanieczyszczeń, które wpływają lub mogą wpłynąć na elementy środowiska, o których mowa powyżej;
3. środków, takich jak: środki administracyjne, polityki, przepisy prawne dotyczące środowiska i gospodarki wodnej, plany, programy oraz porozumienia w sprawie ochrony środowiska, a także działań wpływających lub mogących wpłynąć na elementy środowiska, o których mowa w pkt. 1 oraz na emisje i zanieczyszczenia, o których mowa w punkcie 2, jak również środków i działań, które mają na celu ochronę tych elementów;
4. raportów na temat realizacji przepisów dotyczących ochrony środowiska;
5. analiz kosztów i korzyści oraz innych analiz gospodarczych i założeń wykorzystanych w ramach środków i działań, o których mowa w pkt 3;
6. stanu zdrowia, bezpieczeństwa i warunków życia ludzi oraz stanu obiektów kultury i obiektów budowlanych - w zakresie, w jakim oddziałują na nie lub mogą oddziaływać:
 - a. stany elementów środowiska, o których mowa w pkt 1, lub
 - b. przez elementy środowiska, o których mowa w pkt 1 - emisje i zanieczyszczenia, o których mowa w pkt 2 i środki, o których mowa w pkt. 3.

Komu przysługuje dostęp do informacji o środowisku i jego ochronie?

Prawo dostępu do informacji o środowisku przysługuje każdemu.

Kto jest zobowiązany do udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie?

Władze publiczne, które mają te informacje w posiadaniu lub jeżeli informacja jest dla danej władzy publicznej przeznaczona. Jako informację znajdującą się w posiadaniu władz publicznych, rozumie się informację znajdującą się w posiadaniu władz publicznych, wytworzoną przez te władze lub otrzymaną przez niego od osoby trzeciej. Jako informację przeznaczoną dla władz, rozumie się informację, którą w imieniu władz publicznych dysponują osoby trzecie, w tym też informację, której władze mają prawo żądać od osób trzecich.

W jakiej formie udostępnia się informację o środowisku i jego ochronie?

W formie ustnej, pisemnej, wizualnej, dźwiękowej, elektronicznej lub innej.

Wniosek o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie

Co do zasady, informację o środowisku udostępnia się na pisemny wniosek. Bez pisemnego wniosku udostępnia się:

- informacje niewymagające wyszukiwania;
- w przypadku wystąpienia klęski żywiołowej, innej katastrofy naturalnej lub awarii technicznej albo innego bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub środowiska, spowodowanego działalnością człowieka lub przyczynami naturalnymi - informacje znajdujące się w posiadaniu organów administracji lub dla nich przeznaczone, umożliwiające osobom, które mogą ucierpieć w wyniku tego zagrożenia, podjęcie działań w celu zapobieżenia lub zminimalizowania szkód wynikających z tego zagrożenia.

Udostępnianie informacji o środowisku i jego ochronie następuje w sposób i w formie określonych we wniosku, chyba że środki techniczne, którymi dysponuje organ administracji, nie umożliwiają udostępnienia informacji w sposób i w formie określonych we wniosku. Władze publiczne udostępniają informację o środowisku i jego ochronie bez zbędnej zwłoki, nie później niż w ciągu miesiąca od dnia otrzymania wniosku. Ten termin może zostać przedłużony do 2 miesięcy ze względu na stopień skomplikowania sprawy.

W dniu złożenia wniosku udostępnia się:

- W przypadku wystąpienia klęski żywiołowej, innej katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, o których mowa w ustawie z dnia 18 kwietnia 2002 r. o stanie klęski żywiołowej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1897) lub innego bezpośredniego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub środowiska, spowodowanego działalnością człowieka lub przyczynami naturalnymi - informacje znajdujące się w posiadaniu władz publicznych lub informacje przeznaczone dla władz publicznych, umożliwiające osobom, które

mogą ucierpieć w wyniku tego zagrożenia, podjęcie działań w celu zapobieżenia lub zminimalizowania szkód wynikających z tego zagrożenia.

Odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie

Jeżeli informacja o środowisku i jego ochronie nie może być udostępniona w sposób lub w formie określonej we wniosku, organ administracji powiadamia pisemnie podmiot żądający informacji w terminie 14 dni od dnia otrzymania wniosku o przyczynach braku możliwości udostępnienia informacji zgodnie z wnioskiem i wskazuje, w jaki sposób lub w jakiej formie informacja może być udostępniona. Jeżeli w terminie 14 dni od dnia otrzymania tego powiadomienia, podmiot żądający informacji nie złoży wniosku w sposób lub w formie wskazanych w powiadomieniu, władza publiczna wydaje decyzję o odmowie udostępnienia informacji w sposób lub w formie określonej we wniosku.

Organ odmawia także udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie, jeżeli informacja dotyczy:

- ochronę danych przewidzianą przepisami o ochronie informacji niejawnych;
- przebieg toczącego się postępowania sądowego, dyscyplinarnego lub karnego;
- Prawa własności intelektualnej, o których mowa w ustawie z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1231 oraz z 2020 r. poz. 288) lub w ustawie z dnia 30 czerwca 2000 r. - Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2020 r. poz. 286, 288, 1086);
- ochronę danych osobowych, dotyczących osób trzecich, jeżeli jest ona przewidziana odrębnymi przepisami prawa;
- Ochronę informacji lub danych, dostarczonych przez osoby trzecie, jeżeli osoby te, nie mając obowiązku ich dostarczenia i nie mogą być takim obowiązkiem obciążone, dostarczyły je dobrowolnie, chyba że wyraziły zgodę na ich udostępnienie;
- stan środowiska, którego informacja dotyczy, w szczególności przez ujawnienie ostoi lub siedliska roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową;
- ochronę informacji o wartości handlowej, w tym danych technologicznych, dostarczonych przez osoby trzecie i objętych tajemnicą przedsiębiorstwa, jeżeli osoby te złożyły wniosek o wyłączenie tych informacji z udostępnienia, zawierający szczegółowe uzasadnienie dotyczące możliwości pogorszenia ich pozycji konkurencyjnej;
- obronność i bezpieczeństwo państwa;
- bezpieczeństwo publiczne;
- ochronę tajemnicy statystycznej przewidzianą przepisami o statystyce publicznej.

Organ administracji może odmówić udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie, jeżeli:

- wymagałoby to dostarczenia dokumentów lub danych będących w trakcie opracowywania;
- wymagałoby to dostarczenia dokumentów lub danych przeznaczonych do wewnętrznego komunikowania się;
- wniosek jest w sposób oczywisty niemożliwy do zrealizowania;
- wniosek jest sformułowany w sposób zbyt ogólny.

Odmowa udostępnienia informacji o środowisku i jego ochronie następuje w drodze decyzji, na którą przysługuje odwołanie. Po wyczerpaniu tego środka zaskarżenia, istnieje możliwość złożenia skargi do sądu administracyjnego. Do skarg rozpatrywanych w postępowaniu o udostępnienie informacji o środowisku i jego ochronie stosuje się przepisy ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2325 z późn. zm.), z tym że przekazanie akt i odpowiedzi na skargę następuje w terminie 15 dni od dnia otrzymania skargi, a skargę rozpatruje się w terminie 30 dni od dnia otrzymania akt wraz z odpowiedzią na skargę.